

Intersekcjonalność w edukacji globalnej dla młodzieży

Wskazówki dla edukatorów, pedagogów i nauczycieli
poza systemem edukacji formalnej

Judith Welz (Südwind Tirol)

CZYM JEST INTERSEKCYJALNOŚĆ?

Termin „intersekcjonalność” pochodzi od angielskiego słowa „intersection”, które oznacza skrzyżowanie dróg. Termin ten został wprowadzony do nauk społecznych w celu pokazania, że mechanizmy dyskryminacji i wykluczenia nie działają w izolacji, lecz nakładają się na siebie i wzajemnie się wzmacniają. Intersekcjonalność bada zatem punkty styku i wzajemne oddziaływania różnych kategorii społecznych, takich jak płeć społeczno-kulturowa, pochodzenie etniczne, klasa społeczna, orientacja seksualna, wiek, (nie)pełnosprawność itp., oraz wyjaśnia, w jaki sposób te nakładające się na siebie czynniki kształtują konkretne doświadczenia związane z nierównością i przywilejami.

Ponieważ mechanizmy wykluczenia działają na skalę globalną i wszędzie na świecie powodują powstawanie krzyżujących się form dyskryminacji i przywilejów, intersekcjonalność stanowi dobry punkt wyjścia do nawiązania więzi między odległymi od siebie ludźmi i grupami. Młodzież, która spotyka się w Europie z różnymi formami dyskryminacji, może być skłonna identyfikować się z osobami jej doświadczającymi w innych częściach świata. Młodzież, która nie jest narażona na dyskryminację lub jest narażona na nią w mniejszym stopniu, może zdać sobie sprawę ze swojej uprzywilejowanej roli.

W pracy z młodzieżą nad kwestiami globalnej sprawiedliwości, intersekcjonalność pozwala pokazać, jak złożone są rzeczywistość społeczna i ludzkie doświadczenie. Zmniejsza ryzyko wpadnięcia w pułapkę „stereotypów”, stosowania „uniwersalnych” rozwiązań oraz tworzenia „jednej historii” na temat skomplikowanych zjawisk. Intersekcjonalność doskonale służy wszelkiego rodzaju działaniom przeciwko (globalnej) niesprawiedliwości.

INTERSEKCYJALNOŚĆ W EDUKACJI GLOBALNEJ MŁODZIEŻY

Intersekcjonalność nie jest gotowym programem do realizacji, lecz raczej postawą, którą należy przyjąć. Wymaga to starannego podejścia do pedagogiki, które pozwala uniknąć stereotypów i opiera się na krytycznej refleksji nad pozycją osoby uczącej w społeczeństwie, a także nad jego/jej postrzeganiem osób uczących się.

Podejście intersekcjonalne ma wymiar subiektywny i obiektywny:

Wymiar subiektywny oznacza, że osoby uczące są świadome swojej własnej pozycji społecznej oraz tego, w jaki sposób wpływa ono na ich doświadczenia, zainteresowania i wartości. Ma ona wpływ na decyzje pedagogiczne, takie jak to, jakie tematy poruszyć, jakie przykłady podać i jakie pytania zadawać. Dzięki autorefleksji, osoby uczące mogą odkryć własne ograniczenia w postrzeganiu i rozumieniu świata oraz uświadomić sobie swoje przywileje.

Wymiar obiektywny podejścia intersekcjonalnego pokazuje, że intersekcjonalność nie jest jedynie narzędziem generowania wiedzy, ale także walki przeciwko niesprawiedliwościom. Pedagogika intersekcjonalna wiąże się z obowiązkiem tworzenia bezpiecznych przestrzeni, interweniowania w sytuacjach dyskryminacji i przemocy oraz działania w duchu solidarności i na rzecz wzmocnienia pozycji osób wykluczanych lub dyskryminowanych.

Żadna grupa ani osoba nie pozostaje poza intersekcjonalnością, ponieważ każda znajduje się na styku różnych kategorii społecznych. Jednak skutki tych pozycji różnią się w zależności od osoby. W kontekście edukacyjnym często mamy do czynienia z grupami mieszanymi, w których znajdują się zarówno osoby raczej uprzywilejowane, jak i raczej marginalizowane.

Poruszając drażliwe tematy w grupach młodzieżowych, należy pamiętać, że również przedstawiciele tej grupy mogli doświadczyć dyskryminacji i przemocy. Mówiąc o rasizmie, klasizmie, seksizmie i heteronormatywności, należy zapewnić osobom, których te zjawiska dotyczą, przestrzeń do wyrażania

siebie. Ze względu na swoje intersekcjonalne umiejscowienie są one „ekspertami” w dziedzinie dyskryminacyjnej przemocy. **Jednakże nikogo nie należy zmuszać do opisywania swoich doświadczeń, jeśli nie chce tego zrobić.**

Emocjonalne relacje dotyczące doświadczonej dyskryminacji i przemocy nie powinny nigdy być lekceważone jako przesadzone lub nadmiernie emocjonalne, zwłaszcza przez osoby, które nie są ofiarami takich form przemocy. Osoby pracujące z młodzieżą powinny analizować ton swojej wypowiedzi, zadawane pytania i przekazywane treści pod kątem tego, jak mogą one być odebrane przez różne grupy społeczne, zawsze dążąc do ochrony i wzmacniania pozycji grup, które w przeciwnym razie byłyby marginalizowane.

Bycie osobą uczącą wrażliwą na kwestie intersekcjonalności oznacza bycie uczniem wśród uczniów. Oznacza to, że należy zachować otwartość na to, kim naprawdę są osoby, z którymi pracujesz (zgodnie z tym, co chcą ci przekazać), i nie wyciągać wniosków na podstawie pewnych (widocznych) wyznaczników społecznych (byłoby to stereotypizacją). Wymaga to dogłębnej świadomości zachodzących procesów oraz elastyczności w zakresie stosowanych metod dydaktycznych.

Przygotowując się do pracy z młodzieżą zastanów się nad celem: Czy pracujesz z grupą, która jeszcze musi nauczyć się czym jest dyskryminacja intersekcjonalna, z grupą, dla której jest to codzienna rzeczywistość, czy też z grupą mieszaną?

LISTA KONTROLNA DOTYCZĄCA INTERSEKcjONALNOŚCI W EDUKACJI GLOBALNEJ DLA MŁODZIEŻY

Zrozumienie i świadomość

- **Szkolenia dotyczące płci i intersekcjonalności:** Weź udział w szkoleniach dotyczących wrażliwości na kwestie płci i intersekcjonalności. Powinny one obejmować rozpoznawanie uprzedzeń oraz zrozumienie wpływu intersekcjonalnych tożsamości oraz naukę reagowania w sytuacjach dyskryminacji lub wykluczenia.
- **Autorefleksja:** Regularnie zastanawiaj się nad sobą, aby uświadomić sobie swoją pozycję w kontekście intersekcjonalności, swoje uprzedzenia i założenia. Zastanów się nad swoimi przywilejami, zwłaszcza jako osoba ucząca pracująca z młodzieżą!
- **Oduczanie się i uczenie się na nowo:** Wyciągaj wnioski z doświadczeń zdobytych podczas pracy z różnorodnymi grupami młodzieży. Aktywnie pozbywaj się szkodliwych założeń, naucz się na nowo praktyk inkluzywnych i nieustannie poszukuj nowych punktów widzenia.
- **„Feminizm nie jest tylko dla kobiet”:** Walka z rasizmem, seksizmem i dyskryminacją osób niepełnosprawnych nie powinna dotyczyć wyłącznie osób, które są ich ofiarami. Wręcz przeciwnie – często mówi się, że rasizm to problem białych ludzi! Przewyciężenie rasizmu jest zatem zadaniem przede wszystkim dla nich. Dotyczy to każdego rodzaju zachowań o charakterze dyskryminacyjnym: problem leży po stronie sprawców.

Język i komunikacja

- **Język kształtuje rzeczywistość:** Chociaż zachowania dyskryminujące nie ograniczają się wyłącznie do sfery językowej, język odgrywa istotną rolę w utrwalaniu i wzmacnianiu seksizmu, rasizmu i ableizmu o charakterze intersekcjonalnym. Unikaj obraźliwego języka. Pamiętaj także, że język i używane sformułowania (lub ich postrzeganie) podlegają ewolucji w czasie (np. stosunkowo niedawno używane określenie „inwalida” jest obecnie uważane za co najmniej niewłaściwe).
- **Język inkluzywny to komunikacja bez przemocy:** Język może ranić. Stosowanie języka

inkluzywnego ma zasadnicze znaczenie dla wspierania komunikacji bez przemocy.

- **Sformułowania uwzględniające obie płcie lub neutralne pod względem płci:** Mów w sposób uwzględniający wszystkie płcie lub neutralny wobec nich. Na przykład użyj sformułowania „Droga młodzieży” zamiast „Drogi dziewczęta i chłopcy”.
- **Odniesienia do kategorii binarnych i jednorodnych:** Kategorie binarne i jednorodne, powszechne w myśli zachodniej, zacierają różnorodność i złożoność ludzkiego doświadczenia, przez co następuje stereotypizacja. Spójrz przez swoje „okulary interseksjonalności”, aby istniejąca złożona sytuacja stała się widoczna i znacząca.
- **Aktywne słuchanie i szacunek:** Aktywnie słuchaj i szanuj sposób, w jaki młodzi ludzie decydują się określać swoją tożsamość, oraz zaimki, których używania sobie życzą (ona/jej, on/jego, oni/ich lub neozaimki).
- **Komunikacja bez barier:** Zadbaj o to, by Twój sposób komunikowania się był dostępny dla wszystkich. Obejmuje to jasny i prosty język, a także uwzględnienie kwestii dostępności cyfrowej, fizycznej i wizualnej, różnic poznawczych oraz języka sprzyjającego włączeniu społecznemu.
- **Docenianie wkładu:** Doceniaj i uznawaj wkład młodzieży z grup wrażliwych i marginalizowanych, której wysiłki często pozostają niezauważone.
- **Ostrzeżenia o treściach mogących wywołać silne reakcje (*trigger warnings*):** Uświadom sobie, że przemoc i ból są rzeczywiste i wykraczają poza sferę języka, obejmując doświadczenia fizyczne, psychiczne i egzystencjalne. Poruszając trudne tematy, stosuj ostrzeżenia o treściach mogących wywołać silne reakcje, aby osoby narażone na ponowną traumę mogły się wycofać.
- **Reprezentacja:** Należy zadbać o to, by różnorodność znalazła odzwierciedlenie w rolach liderskich, ćwiczeniach i materiałach. Wyjdź poza dychotomię (chłopcy/dziewczęta, Polacy/migranci) i podkreśl ogromną różnorodność wśród młodzieży.
- **Wyrażanie emocji:** Stwórz środowisko edukacyjne, które sprzyja wyrażaniu emocji i uczeniu się poprzez emocje. Przemoc o charakterze dyskryminacyjnym często pozostaje niezauważona, ponieważ w zachodniej myśli od dawna przedkłada się rozumowanie poznawcze nad wiedzę emocjonalną i cielesną. Rozbieżności te są szczególnie widoczne w kontekstach edukacyjnych.

Bezpieczne przestrzenie i infrastruktura

- **Bezpieczne przestrzenie:** Stwórz bezpieczne i włączające środowiska, w których wszyscy młodzi ludzie – niezależnie od płci, pochodzenia etnicznego, orientacji seksualnej, wyznania czy innych cech tożsamościowych – czują się mile widziani, mogą swobodnie wyrażać swoje opinie i liczyć na wsparcie.
- **Bezpieczeństwo fizyczne i emocjonalne:** Zadbaj o to, by otoczenie było bezpieczne pod względem fizycznym i zapewniało wsparcie emocjonalne. Niech Twoja koncepcja bezpieczeństwa opiera się na podejściu interseksjonalnym.
- **Poufność i zaufanie:** Stwórz atmosferę zaufania, w której młodzi ludzie czują, że ich prywatność jest szanowana, a ich obawy traktowane są poważnie.
- **Przyjazna atmosfera:** Należy mieć świadomość, że młodzież, która doświadczyła dyskryminacji, mogła mieć negatywne doświadczenia w środowisku edukacyjnym. Pamiętaj o nich, zastanawiając się, jak sprawić, by każda osoba czuła się mile widziana.
- **Nadzór i wrażliwość:** Należy zwracać uwagę na potencjalne przypadki dyskryminacji lub molestowania w miejscach pracy z młodzieżą, zapewniając odpowiedni nadzór, mechanizmy zgłaszania takich przypadków oraz w razie potrzeby, interwencję.

Działania i programy

- **Projektowanie włączające:** Przygotowuj i realizuj działania i programy, które angażują wszystkich młodych ludzi, dbając o to, by nikt nie był wykluczany ze względu na swoją intersekcyjną tożsamość.
- **Odwołuj się do rzeczywistości młodych ludzi:** Uwzględnij zróżnicowaną sytuację i potrzeby młodych ludzi (np. dostępność, przystępność cenową, łatwość komunikacji). Zadbaj o to, by treść nawiązywała do ich własnych doświadczeń życiowych, a jednocześnie poszerzała ich horyzonty.
- **Ludzie w centrum uwagi:** Skup się na rzeczywistych doświadczeniach osób uczestniczących, odnosząc je do szerszego kontekstu społecznego. Nie ograniczaj się do rozmów o płci czy rasie – wzmocnij te osoby, które ze względu na swoją intersekcyjną pozycję stały się „ekspertami” w dziedzinie dyskryminacji, aby mogły opowiedzieć o swojej rzeczywistości. Należy uznać te doświadczenia, nie bagatelizując ich ani nie przedstawiając tak zwanej „obiektywnej prawdy”. Pamiętaj jednak, że historie te bywają bolesne – nie należy zmuszać nikogo do ich przywoływania.
- **Wzmocnienie poprzez programy dostosowane do potrzeb:** Opracuj programy poświęcone konkretnym zagadnieniom związanym z intersekcyjnością, np. poprzez warsztaty dotyczące poczucia własnej wartości dla dziewcząt z doświadczeniem migracyjnym lub dyskusje na temat męskości, klasy społecznej i wyrażania emocji dla chłopców.
- **Podejścia multidyscyplinarne:** Stosuj podejścia multidyscyplinarne, wielotematyczne oraz oparte na wielu metodach, aby zaangażować młodzież o różnym poziomie wykształcenia, zdolnościach i neuroróżnorodności.
- **Włączanie perspektywy intersekcyjności do głównego nurtu:** Regularnie analizuj istniejące programy i metody pod kątem ich oddziaływania z perspektywy intersekcyjnej. Możesz to zrobić tworząc losowo trzy różne intersekcyjne charakterystyki młodzieży przy użyciu metody „power flower” i zastanawiając się nad konsekwencjami, jakie to dla nich niesie.
- **Spraw, by programy o jednej kategorii miały charakter intersekcyjny:** Na przykład dostosuj program „wzmacniania dziewcząt” do standardów intersekcyjnych, uwzględniając jego implikacje w odniesieniu do klasy społecznej, pochodzenia etnicznego czy wykształcenia. Kiedy wydaje Ci się, że jakiś przykład lub podejście dotyczy kwestii płci, zwróć uwagę na klasę społeczną lub pochodzenie etniczne, które przedstawia!

Stronniczość

- **Nie lekceważ doświadczeń życiowych:** Nigdy nie bagatelizuj i nie umniejszaj doświadczeń życiowych i cierpienia, o których opowiadają uczestnicy. Okaż empatię, nawet jeśli nie jesteś w stanie w pełni zrozumieć, jak to jest zmagać się z formami dyskryminacji, które Cię nie dotyczą.
- **Sprzeciwiaj się dyskryminacji:** Dyskryminacyjne postawy często pozostają bez odpowiedzi, co uniemożliwia wzmocnienie grup wrażliwych. Ta rzekoma neutralność utrwała i normalizuje struktury dyskryminacyjne. Dlatego należy zdecydowanie sprzeciwiać się (intersekcyjnym) postawom dyskryminacyjnym, nienawistnym lub ekstremistycznym.

Uczestnictwo i włączanie

- **Zadbaj o to, by wszystkie głosy zostały wysłuchane:** Zadbaj o to, by głosy wszystkich młodych ludzi, a zwłaszcza tych, którzy są często marginalizowani, zostały wysłuchane.
- **Wspieraj szacunek i solidarność:** Wspieraj pełne szacunku relacje i solidarność wśród młodzieży.

- **Angażuj młodzież w proces podejmowania decyzji:** Aktywnie angażuj młodzież w opracowywanie programów i podejmowanie decyzji, uwzględniając ich potrzeby i punkt widzenia. Pamiętaj, że niektórzy młodzi ludzie mogli być w przeszłości ignorowani lub uciszani. Wzajemne powiązania między płcią, pochodzeniem migracyjnym, wychowaniem w środowisku miejskim lub wiejskim oraz innymi czynnikami wpływają na sposób, w jaki ludzie uczestniczą w życiu społecznym. Czasami samo zaproszenie kogoś do współpracy to za mało. Poszukaj bardziej inkluzywnych metod, np. anonimowych ankiet lub dyskusji w grupach rówieśniczych (np. w formie „tylko dla dziewcząt”; pamiętaj jednak, że nie wszystkie dziewczęta mają takie same doświadczenia; w zależności od tematu lepszym rozwiązaniem mogą być grupy rówieśnicze utworzone z uwzględnieniem czynników intersekcyjnych).
- **Zaproszenie do wszystkich ról:** Zadbaj o to, by wszystkie role były dostępne dla wszystkich, aby uniknąć typowego podziału ról, np. sytuacji, w której dziewczęta są (pośrednio) nakłaniane do podejmowania ról związanych z opieką, a chłopcy są wzywani, gdy trzeba przenieść meble itp.

Współpraca i nawiązywanie kontaktów

- **Współpraca i partnerstwa:** Nawiązuj współpracę z organizacjami specjalizującymi się w kwestiach płci i intersekcyjności, aby wspólnie stworzyć programy i podzielić się doświadczeniami i zasobami. Zaangażuj w te działania szerszą społeczność.
- **Uczestnicz w sieciach:** Dołącz do sieci i platform, które promują wzajemne uczenie się podejść wrażliwych na płeć i perspektywę intersekcyjną w pracy z młodzieżą.
- **Podziel się swoimi planami:** Pamiętaj, aby podzielić się swoimi pomysłami i planami z tymi partnerami oraz poważnie potraktować ich uwagi.

Ewaluacja i informacja zwrotna

- **Kultura otwartej komunikacji:** Pielęgnuj kulturę otwartej wymiany opinii, umożliwiając młodym ludziom dzielenie się swoimi przemyśleniami i proponowanie zmian.
- **Grupy rówieśniczej informacji zwrotnej:** Stwórz grupy rówieśniczej informacji zwrotnej, które zapewnią młodzieży bezpieczną i włączającą przestrzeń do dzielenia się doświadczeniami, omawiania słabych stron oraz przekazywania opinii na temat programów edukacyjnych. W zależności od tematu lepszym rozwiązaniem mogą być grupy rówieśnicze utworzone na podstawie czynników intersekcyjnych.
- **Dostosowywanie:** Otwórz się na dostosowywanie swoich metod działania w oparciu o zmieniające się potrzeby oraz opinie młodzieży, z którą pracujesz.

ANEKS

Metoda: „Power Flower” („Kwiat mocy”)

Metoda ta pozwala osobom uczestniczącym dostrzec wielowymiarowość ich osobowości, zastanowić się nad nią oraz zrozumieć, w jaki sposób wpływa ona na ich pozycję społeczną i pozycję społeczną innych osób. Pozwala to osobom uczestniczącym uświadomić sobie ich przywileje lub ich brak, swoją władzę lub jej brak oraz wspólnie poszukiwać strategii na rzecz zmian.

Czas trwania: 60–75 min. (30–45 min. ćwiczenia, 30 min. podsumowania)

- 1) Wszystkie osoby uczestniczące otrzymują arkusz roboczy z „kwiatem mocy” (arkusz roboczy „kwiat mocy”). „Kwiat mocy” ma na celu zilustrowanie, które cechy uczestników wiążą się z korzyściami lub trudnościami społecznymi.
- 2) Osoby uczestniczące dzielą się na małe grupy (3–6 osób). Każda grupa otrzymuje dodatkowy egzemplarz arkusza ćwiczeń. Grupa zbiera teraz wszystkie cechy osób, które mają znaczenie społeczne i które przychodzą im do głowy, a następnie zapisuje je na płatkach. Następnie szukają przeciwieństw tych cech (np. polski paszport a brak polskiego paszportu/osoba bezpaństwowa; kobieta a mężczyzna; dyplom ukończenia szkoły średniej a inne wykształcenie/brak świadectwa ukończenia szkoły). Cechę związaną z przywilejami społecznymi umieszcza na wewnętrznym płatkach, a tę związaną z niekorzystną sytuacją strukturalną – na zewnętrznym płatkach. W środku kwiatu można dodatkowo wpisać ogólną kategorię obejmującą przeciwstawne cechy (np. narodowość, płeć kulturowa, wykształcenie itp.).
- 3) Gdy grupa uzgodni warunki i kategorie na swoim kwiecie, może przenieść go na flipchart.
- 4) Następnie osoby uczestniczące przenoszą elementy wspólnie narysowanego „kwiatu mocy” na swoje osobiste arkusze robocze i samodzielnie kolorują płatki, które odnoszą się do nich. Uwaga: osobisty „kwiat mocy” pozostaje w posiadaniu uczestników i nie trzeba go nikomu pokazywać.
- 5) Gdy wszyscy skończą, wywieszamy flipcharty poszczególnych grup. Osoby uczestniczące proszone są o zapoznanie się ze wszystkimi „kwiatami mocy”, a następnie o zebranie się całą grupą.
- 6) Podczas wspólnej dyskusji można zadać co najmniej trzy z poniższych pytań:
 - a) Jakie były wasze odczucia związane z tym ćwiczeniem?
 - b) Jak przebiegał proces negocjacji dotyczących poszczególnych par cech w grupach? Co do jakich cech zgadzały się wszystkie osoby?
 - c) Czy wszystkie osoby mogły się zgodzić co do tego, czy dana cecha wiąże się w naszym społeczeństwie z korzyścią, czy z przeszkodą?
 - d) Czy dana osoba może wpływać na cechy, które sama w sobie zidentyfikowała, czy też są one przydzielane przez społeczeństwo?
 - e) Które płatki trudno było oznaczyć, a które nie? Dlaczego?
 - f) Czy uważasz, że to ćwiczenie pozwala dobrze przemyśleć Ci Twoją pozycję w społeczeństwie? Czy wydaje Ci się to właściwe, gdy twój „kwiat mocy” pokazuje Ci, że jesteś w uprzywilejowanej lub w niekorzystnej sytuacji? W jakim stopniu wpływa to na Twoje codzienne działania?
 - g) Co może stanowić problem w tym ćwiczeniu?
- 7) W drugim etapie ocenę należy przenieść z poziomu indywidualnego na poziom społeczeństwa. Poniższe pytania mogą posłużyć jako punkt wyjścia do dyskusji:
 - a) Jaki wpływ mają te cechy na status społeczny danej osoby? W jakim stopniu różne cechy mogą na siebie wzajemnie oddziaływać?
 - b) Czy istnieją konteksty społeczne lub sytuacje, w których ocena przywilejów lub niekorzystnej sytuacji może ulec zmianie lub odwróceniu?
 - c) Co możemy zrobić, aby zmienić warunki społeczne tak, by pewne cechy przestały stanowić przeszkodę? Jak możemy sobie nawzajem pomagać?

Sugestie dotyczące realizacji ćwiczenia

Ćwiczenie to ma bardzo osobisty charakter i może być dla uczestników psychicznie bolesne, dlatego osoby przewodniczące grupom powinny być gotowe, by w razie potrzeby odpowiednio zareagować na te emocje. Od samego początku należy jasno zaznaczyć, że własny „kwiat mocy” pozostaje w posiadaniu osób uczestniczących i że nie muszą one przedstawiać swoich wersji charakterystyk.

Przed rozpoczęciem ćwiczenia, należy wyjaśnić, że nie polega ono wyłącznie na uświadomieniu sobie własnego stanowiska, ale że drugi etap skupia się na wymiarze społeczno-politycznym oraz na strategiach (zbiorowego) działania i wzmacniania.

Warianty

- 1) Aby zaoszczędzić czas, osobom uczestniczącym można również rozdać arkusz „kwiatu mocy”, na którym pary cech zostały już wpisane. Nie należy jednak opisywać wszystkich płatków, aby osoby uczestniczące miały możliwość uzupełnienia brakujących par kategorii na wolnych płatkach zgodnie ze swoim punktem widzenia.
- 2) Można dodać drugie ćwiczenie jako kontynuację opisanego wyżej. W tym celu osoby uczestniczące proszone są o wybranie pięciu płatków spośród tych, które zostały już zaznaczone, a które odzwierciedlają istotne cechy ich osobowości. Osoby wchodzące w skład zespołu proszą teraz wszystkich, aby „wyciągnęli” jeden z pięciu wybranych płatków „kwiatu mocy” i symbolicznie go przekreślili. Ten krok można powtarzać, aż pozostanie tylko jeden płatek jako cecha charakterystyczna ich osobowości. Osoby uczestniczące są następnie pytane o swoje odczucia względem tej sytuacji. Które z poniższych cech osobowości są dla nich najważniejsze, a z których są gotowe zrezygnować, choćby w ramach tego ćwiczenia?

ARKUSZ „Power Flower” („Kwiat mocy”)

**Global
Districts**
YOUR VOICES MATTER

Co-funded by
the European Union

